

**Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksista
neuvoston päätöksiä (Keski-Afrikan, Ghanan ja Norsunluurannikon
ensivaiheen talouskumppanuussopimukset, EPA)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella lähetetään eduskunnalle seuraavat Euroopan yhteisöjen komission tekemät ehdotukset:

- Komission 15.7.2008 tekemä ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Ghanan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta;
- Komission 15.7.2008 tekemä ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Ghanan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä;
- Komission 16.7.2008 tekemä ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Afrikan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja sen väliaikaisesta soveltamisesta;

- Komission 17.7.2008 tekemä ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Afrikan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä;

- Komission 17.7.2008 tekemä ehdotus neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Norsunluurannikon ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta; sekä

- Komission 23.7.2008 tekemä ehdotus Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Norsunluurannikon ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä.

Lisäksi lähetetään ehdotuksista laadittu muistio.

Helsingissä 16 päivänä lokakuuta 2008

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*

Lähetystöneuvos Pirjo Suomela-Chowdhury

ULKOASIAINMINISTERIÖ

MUISTIO

**VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSISTA NEUVOSTON
PÄÄTÖKSIKSI (KESKI-AFRIKAN, GHANAN JA NORSUNLUURANNIKON ENSIVAI-
HEEN TALOUSKUMPPANUUSSOPIMUKSET, EPA)**

1 Tausta

Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden (jäljempänä AKT-maat) sekä Euroopan yhteisön (EY) ja sen jäsenvaltioiden välillä kesäkuussa 2000 allekirjoitettu kumppanuussopimus, nk. Cotonoun sopimus, tuli voimaan huhtikuussa 2003. Cotonoun sopimus on Euroopan Unionin (EU) ja AKT-maiden välisten suhteiden perusta. Sen päämääränä on EU:n ja AKT-maiden yhteistyön kehittäminen AKT-maiden kestävästä kehityksestä ja joustavan ja asteittaisen maailmantalouteen integroitumisen edistämiseksi sekä köyhyyden vähentämiseksi.

Cotonoun sopimuksessa sovittiin AKT-maita hyödyttävistä erityisistä kauppajärjestelyistä. Koska järjestelyt antoivat erityiskohtelun AKT-maille, niille tarvittiin WTO:n poikkeuslupa. Poikkeuslupa saatiin vuoden 2007 loppuun saakka, johon mennessä EU:n ja AKT-maista muodostuvien alueiden tuli neuvotella WTO-yhteensopivat talouskumppanuussopimukset (Economic Partnership Agreements, jäljempänä EPA-sopimukset). EPA-sopimuksilla purettaisiin Cotonoun sopimuksessa määritelty AKT-maiden suosituimmuusasema ja ne korvaisivat Cotonoun sopimuksen kauppaa käsittelevät osat. EPA-sopimuksilla asetettaisiin myös puitteet kehitysyhteistyölle, jonka tarkoituksena on vahvistaa AKT-maiden kansallisia talouksia ja niiden kapasiteettiä.

EU:n neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2002 komissiolle mandaatin neuvotella EPA-sopimukset EY:n, sen jäsenvaltioiden sekä kuuden AKT-maista muodostuvan neuvottelualueen välillä. AKT-maiden neuvottelualueet ovat Keski-Afrikka, Länsi-Afrikka, itäinen ja eteläinen Afrikka, eteläisen Afrikan ryhmä, Karibia ja Tyynenmeren alueet.

EPA-neuvottelut eivät kuitenkaan edenneet alkuperäisen aikataulun mukaisesti, vaan ainoastaan Karibian neuvotteluryhmän kanssa saatiin vuoden 2007 loppuun mennessä parafoitua täysimittainen EPA-sopimus. Kun WTO:n poikkeuslupan mahdollistama AKT-maiden suosituimmuuskohtelu päättyi vuoden 2007 lopussa, odotti niitä AKT-maita, joita ei luokitella ns. LDC-maiksi (Least Developed Countries, vähiten kehittyneet maat), siirtyminen EU:n yleisen tullietuusjärjestelmän (Generalised System of Preferences, GSP) yleisen kohtelun piiriin. Sen tarjoamat tulliedut ovat huonommat kuin aikaisemmat Cotonoun sopimuksen kauppajärjestelyn puitteissa AKT-maille myönnetty edut (LDC-maita tämä ei koske, koska ne saavat GSP:n Everything But Arms (EBA) -järjestelyn puitteissa joka tapauksessa tullittoman ja kiintiöttömän kohtelun EU:n markkinoilla). Loppuvuoden 2007 erityiseksi tavoitteeksi muodostui turvata ei-LDC-maiden EU-alueelle suuntautuvan viennin jatkuvuus.

Kun kävi ilmeiseksi, ettei neuvotteluja varsinaisista EPA-sopimuksista saataisi päätökseen ennen vuoden 2007 loppua, komissio ja osa AKT-maista (etenkin ei-LDC-maat) parafoivat väliaikaisratkaisuna nk. ensivaiheen EPA-sopimukset joulukuussa 2007 tarkoituksenaan jatkaa neuvotteluja varsinaisista EPA-sopimuksista. Ensivaiheen EPA-sopimukset notifioidaan WTO:lle sen jälkeen kun ne on allekirjoitettu.

Lisäksi EU:n neuvosto antoi 20.12.2007 markkinoillepääsyasetuksen (Neuvoston asetus (EY) N:o 1528/2007), jolla EU toteutti yksipuolisesti ja ennen EPA-sopimusten voimaantuloa EPA-neuvotteluissa AKT-valtioille tekemänsä markkinoillepääsytarjouksen. Markkinoillepääsyasetuksella EU

vapautti 1.1.2008 alkaen EU-alueelle AKT-maista suuntautuvan tuonnin (pl. aseet) lukuun ottamatta riisiä ja sokeria, joille asetettiin erilliset siirtymäajat. Markkinoillepääsyasetusta sovelletaan niihin AKT-maihin, jotka parafoivat ensivaiheen EPA-sopimukset. Muut AKT-valtiot jäivät asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle ja siirtyivät GSP:n yleisen kohtelun tai LDC-maita koskevan EBA-järjestelyn piiriin.

Varsinaisten EPA-sopimusten tavoitteena on AKT-maiden ja EU:n välisen kaupan asteittainen ja hallittu vastavuoroinen vapauttaminen. EPA-sopimukset poikkeavat perinteisistä vapaakauppasopimuksista siten, että niissä WTO-sääntöjen mahdollistama joustavuus käytetään AKT-maita hyödyttävällä tavalla. Sopimuksilla pyritään kehittämään AKT-maissa investointiympäristöä ja yksityisen sektorin toimintaedellytyksiä. Niiden tärkeänä elementtinä on alueellisen integraation, taloudellisen yhteistyön ja hyvän hallinnon tukeminen sekä tehokkaan, ennakoitavan ja läpinäkyvän kauppaa ja investointeja koskevan sääntökehyksen luominen. Sopimukset sisältävät kehitysyhteistyötä koskevia osia, joiden tavoitteena on tukea AKT-maiden köyhyyden vähentämistä ja lopulta sen poistamista kestävän kehityksen ja YK:n vuosituhattavoitteiden mukaisesti.

Toisin kuin varsinaiset EPA-sopimukset ensivaiheen EPA-sopimukset eivät sisällä mm. palvelukauppaa tai yritysten etabloitumista koskevia määräyksiä. Näiden osalta ensivaiheen EPA-sopimuksissa ainoastaan vahvistetaan WTO-sitoumukset sekä sovi-taan neuvottelujen jatkamisesta. Ensivaiheen EPA-sopimukset ovat siten keskeisesti tavara-kauppaa koskevia vapaakauppasopimuksia.

Seuraavassa selostetaan Keski-Afrikan, Ghanan ja Norsunluurannikon kanssa solmittavien ensivaiheen EPA-sopimusten neuvottelutilanne.

2 Sopimusneuvottelut ja sopimusten käsittely EU:ssa

Ensivaiheen EPA-sopimuksia ollaan tekemässä yksittäisten AKT-maiden tai AKT-maista koostuvien ryhmien kanssa. Ensimmäiseksi neuvoston työryhmäkäsittelyyn tuotiin Keski- ja Länsi-Afrikan ensivaiheen EPA-sopimukset.

Keski-Afrikan neuvotteluryhmään (Communauté Economique et Monétaire de l'Afrique Centrale, CEMAC) kuuluvat Kamerun, Keski-Afrikan tasavalta, Kongo, Kongon demokraattinen tasavalta, Päiväntasaajan Guinea, Gabon, São Tomé ja Príncipe sekä Tšad. Kamerunia, Gabonia ja Kongon tasavaltaa lukuun ottamatta kaikki ryhmän valtiot ovat LDC-maita. Länsi-Afrikan neuvotteluryhmään (ECOWAS, Economic Community of West African States) puolestaan kuuluvat Ghana, Norsunluurannikko, Benin, Burkina Faso, Kap Verde, Gambia, Guinea, Guinea-Bissau, Liberia, Mali, Mauritania, Niger, Nigeria, Senegal, Sierra Leone ja Togo. Ghana, Norsunluurannikko, Nigeriä ja Kap Verdeä lukuun ottamatta kaikki Länsi-Afrikan ryhmän valtiot ovat LDC-maita.

Tällä hetkellä Kamerun on ainoa maa, joka on parafoinut Keski-Afrikan ensivaiheen sopimuksen, ja Norsunluurannikko ja Ghana puolestaan ovat parafoineet ensivaiheen sopimukset ainoina Länsi-Afrikan ryhmästä. Norsunluurannikko parafoi sopimuksen 7.12.2007, Ghana 13.12.2007 ja Kamerun 17.12.2007. Neuvottelut varsinaisista EPA-sopimuksista kaikkien Länsi-Afrikan neuvotteluryhmään ja kaikkien Keski-Afrikan neuvotteluryhmään kuuluvien valtioiden kanssa jatkuvat. Varsinaiset EPA-sopimukset on siis tarkoitus tehdä Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä kunkin EPA-neuvotteluryhmän välillä, ei yksittäisten AKT-maiden kanssa.

EY:n komissio teki heinäkuussa 2008 neuvostolle seuraavat ehdotukset:

- 15.7.2008 ehdotukset KOM(2008) 440 lop. ja KOM(2008) 441 lop. EPA-Ghana-sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekä sen tekemisestä.
- 16.7.2008 ehdotus KOM(2008) 445 lop. EPA-Keski-Afrikka-sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta.
- 17.7.2008 ehdotus KOM(2008) 446 lop. EPA-Keski-Afrikka-sopimuksen tekemisestä.
- 17.7.2008 ehdotus KOM(2008) 438 lop. EPA-Norsunluurannikko-sopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta.

- 23.7.2008 ehdotus KOM(2008) 439 lop. EPA-Norsunluurannikko-sopimuksen tekemisestä.

Ehdotuksia KOM(2008) 440 lop, KOM(2008) 445 lop. ja KOM(2008) 438 lop. on käsitelty neuvoston AKT-työryhmässä. Sopimusten allekirjoittamista ja väliaikaista soveltamista koskeva päätös pyritään tekemään neuvostossa marraskuun alussa. Sopimusten tekemistä koskevia päätöksiä on tarkoitus käsitellä neuvostossa sen jälkeen kun sopimukset on allekirjoitettu.

3 Sopimusten pääasiallinen sisältö

3.1 Yleistä

Keski-Afrikan, Ghanan ja Norsunluurannikon ensivaiheen EPA-sopimukset (jäljempänä EPA-Keski-Afrikka-sopimus, EPA-Ghana-sopimus ja EPA-Norsunluurannikko-sopimus) ovat ensivaiheen talouskumppanuussopimuksina keskeisesti tavarakauppaa koskevia vapaakauppasopimuksia. Sopimukset eivät sisällä mm. palvelukauppaa tai yritysten etabloitumista koskevia määräyksiä, joiden osalta sovitaan ainoastaan neuvottelujen jatkamisesta. Sopimuksilla määritellään myös sopimusten toimeenpanoa tukevan kehitysyhteistyön ensisijaiset toiminta-kohteet. Varsinaisia uusia määräyksiä kehitysyhteistyön tasosta tai ohjelmoinnista ei sopimuksissa ole. Kehitysyhteistyö rahoitetaan Euroopan kehitysrahaston (EKR) kautta.

EPA-Ghana- ja EPA-Norsunluurannikko-sopimukset ovat keskenään pitkälti samansisältöiset. EPA-Keski-Afrikka-sopimus poikkeaa niistä jonkin verran. Sopimusneuvottelujen pääperiaatteena on ollut, että kunkin alueen erityispiirteet ja -tarpeet huomioidaan sopimuksissa - kuitenkin niin, ettei yhtä AKT-neuvotteluryhmää suosita toista enempää. Sopimusten erot selittyvät myös sillä, että Ghanan ja Norsunluurannikon sopimukset tarkoitettiin alusta lähtien kansallisiksi, kahdenvälisiksi ja väliaikaisiksi sopimuksiksi, kun taas Keski-Afrikka-sopimus neuvoteltiin alueellisesta näkökulmasta. EPA-Keski-Afrikka-sopimuksen parafoi kuitenkin Keski-Afrikan neuvotteluryhmästä ainoastaan Kamerun.

Seuraavassa eritellään EPA-Keski-Afrikka -, EPA-Ghana- ja EPA-Norsunluurannikko-sopimusten sisällöt yksityiskohtaisemmin.

3.2 Keski-Afrikan ensivaiheen talouskumppanuussopimus

Sopimus sisältää tavarakauppaa, kaupan suojatoimia, tullimenettelyjen ja kaupan helpottamista, kaupan teknisiä esteitä, terveys- ja kasvinsuojelutoimia sekä metsätaloutta koskevia määräyksiä. Sopimuksessa todetaan, että sen voimaantulopäivästä lukien osapuolten välisessä kaupassa ei oteta käyttöön uusia vientitulleja eikä jo sovellettavia vientitulleja koroteta. Tuontitullien osalta Keski-Afrikka-osapuolesta peräisin olevia tuotteita tuodaan EY-osapuolen alueelle tullitta, lukuun ottamatta riisiä ja sokeria, joiden osalta sopimukseen sisältyy erilliset siirtymäajat. Keski-Afrikka-osapuoli sitoutuu puolestaan poistamaan tullit EY-tuonnilta sopimuksessa määritellyn siirtymäajan kuluessa.

Osapuolet sopivat tuotteiden liikkuvuutta ja tullimenettelyjen yksinkertaistamista koskevasta yhteistyöstä. Sopimuksella poistetaan kaupan vaikuttavia tuontia tai vientiä koskevia kieltoja ja rajoituksia sekä tulleja. Pääperiaatteena on, että osapuolet pidättäytyvät niiden välistä kaupankäyntiä vaikeuttavasta kotimarkkinatuotannon suojaamisesta. Lisäksi EU sitoutuu vaiheittain poistamaan Keski-Afrikka-osapuolen alueelle suuntautuvaan vientiin myönnettävät tuet sellaisilta tuotteilta, joilta Keski-Afrikka-osapuoli on sitoutunut poistamaan soveltamansa tullitariffit. Osapuolet sopivat myös, etteivät ne ota käyttöön uusia maataloustukia. Jos osoittautuu, että sopimuksen täytäntöönpano aiheuttaa merkittäviä vaikeuksia Keski-Afrikka-osapuolelle ruokaturvan takaamisessa, sopimus mahdollistaa väliaikaisten suojatoimien käyttämisen.

Osapuolet tekevät kaupan ja tullitoiminnan helpottamista edistävää yhteistyötä (muun muassa hallinnon alueella), jolla pyritään edistämään kehitystä sekä alueellista ja taloudellista yhdentymistä. Sopimuksessa on erillinen kappale, jossa korostetaan kestävänsä metsätalouden merkitystä yhteistyössä. Lisäksi osapuolet sopivat henkilötietojen suo-

jaamiseen liittyvien, kansainväliset standardit täyttävien sääntelyjärjestelyjen luomisesta ja niihin liittyvän hallinnollisen valmiuden kehittämisestä.

Sopimuksessa sovitaan neuvottelujen jatkamisesta palvelukauppaa ja yritysten etabloitumista, maksuja ja pääomaliikkeitä, kilpailua, teollis- ja tekijänoikeuksia sekä julkisia hankintoja ja kestävästä kehitystä käsittelevistä kysymyksistä.

Sopimuksessa asetetaan puitteet kehitysyhteistyölle, jonka tarkoituksena on vahvistaa Keski-Afrikan kansallisia talouksia ja niiden kapasiteettia. Sopimus sisältää määräyksiä, joissa vahvistetaan ensisijaiset toimintakohdetta kehitysyhteistyön osalta. Osapuolet sopivat ottavansa käyttöön alueellisen kehitysrahaston, jolla tuetaan sopimuksen toimeenpanoa. Rahaston tarkoituksena on koordinoitua tukia, joiden avulla rahoitetaan Keski-Afrikan valtioiden tuotantovalmiuksien lisäämiseen tähtääviä toimia. Alue vahvistaa rahaston toimintaa ja hallintoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt ennen vuoden 2008 loppua. Sopimuksessa mainitaan EU-osapuolen aikomus panostaa alueelliseen kehitysrahastoon, ensisijaisesti EKR:n kautta.

Sopimuksen täytäntöönpanoa varten perustetaan talouskumppanuussopimuskomitea, jonka kokoonpanosta, organisaatiosta ja toiminnasta sovitaan erikseen. Komitea vastaa sopimukseen kuuluvien alojen hallinnoinnista ja sopimuksessa mainittujen tehtävien toteuttamisesta.

3.3 Ghanan ja Norsunluurannikon ensivaiheen talouskumppanuussopimukset

Sopimukset sisältävät tavarakauppaa, tullimenettelyjä ja kaupan helpottamista, kaupan teknisiä esteitä sekä terveys- ja kasvin-suojelutoimia koskevia määräyksiä. Sopimusten voimaantulopäivästä lukien osapuolten välisessä kaupassa ei oteta käyttöön uusia vientitulleja eikä jo sovellettavia vientitulleja koroteta. Tuontitullien osalta Ghanasta ja Norsunluurannikolta peräisin olevia tuotteita tuodaan EY-osapuolen alueelle tullitta, lukuun ottamatta riisiä ja sokeria, joiden osalta sopimukseen sisältyy erilliset siirtymäajat. Ghana ja Norsunluurannikko sitoutuvat pois-

tamaan tullit EY-tuonnilta sopimuksissa määriteltyjen siirtymäaikojen kuluessa.

Osapuolet sopivat tuotteiden liikkuvuutta ja yksinkertaistettuja tullimenettelyjä koskevasta yhteistyöstä. Sopimuksilla poistetaan tuontia tai vientiä koskevia kieltoja ja rajoituksia sekä tulleja. Pääperiaatteena on, että osapuolet pidättäytyvät niiden välistä kaupankäyntiä vaikeuttavan kotimarkkinatuotannon suojaamisesta. Jos osoittautuu, että sopimusten täytäntöönpano aiheuttaa merkittäviä vaikeuksia Ghanalle tai Norsunluurannikolle ruokaturvan takaamisessa, sopimukset mahdollistavat väliaikaisten suoja-toimien käyttämisen.

Osapuolet tekevät kaupan ja tullitoiminnan helpottamista edistävää yhteistyötä (muun muassa hallinnon alueella), jolla pyritään edistämään kehitystä sekä alueellista ja taloudellista yhdentymistä. Sopimuksissa sovitetaan palvelukauppaa ja yritysten etabloitumista koskevien neuvotteluiden jatkamisesta.

Sopimukset sisältävät kehitysyhteistyötä ja sen ensisijaisia kohteita koskevia määräyksiä. Ne vahvistavat yhteyden EU:n kauppaa tukevan kehitysavun strategiaan ja tunnustavat alueellisten kehitysrahastojen käyttökel-poisuuden sopimusten toimeenpanon tukemisessa. Euroopan kehitysrahaston (EKR) merkitys toimeenpanon tukemisessa on keskeinen.

Kummankin sopimuksen täytäntöönpanoa varten perustetaan talouskumppanuussopimuskomitea, jonka kokoonpanosta, organisaatiosta ja toiminnasta sovitaan erikseen. Komitea vastaa sopimukseen kuuluvien alojen hallinnoinnista ja sopimuksessa mainittujen tehtävien toimeenpanosta.

4 Sopimusten taloudelliset ja muut vaikutukset

Ensivaiheen EPA-sopimuksilla ei ole välittömiä vaikutuksia valtion talousarvioon. AKT-maista EU-alueelle suuntautuvalla tuonnilla on poistettu tullit jo aikaisemmin neuvoston markkinoillepääsyaletuksella 1528/2007. Sopimuksissa ei ole kehitysyhteistyön tasoa koskevia määräyksiä. Sopimusten keskeisimmät vaikutukset liittyvät niiden myötä saatavaan oikeudelliseen var-

muuteen. Komission ehdotukset sopimusten allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sisältävät rahoitus selvityksen yhteisön talousarvion tulopuoleen vaikuttavina säädösehdotuksina.

5 Sopimusten lainsäädännölliset vaikutukset

5.1 Sopimusten lainsäädännön alaan kuuluvat osat

Eräät sopimuksiin sisältyvät tuotteiden kauppajärjestelmää koskevat määräykset sekä eräät sopimusten liitteisiin sisältyvät määräykset, jotka koskevat Keski-Afrikan osapuolesta, Ghanasta ja Norsunluurannikolta peräisin oleviin tuotteisiin sovellettavia tulleja kuuluvat valtioneuvoston käsityksen mukaan perustuslain 96 §:ssä tarkoitettulla tavalla eduskunnan toimivaltaan lainsäädännön alaan kuuluvina asioina. Määräykset kuuluvat yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan.

Valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi selvittää tarkemmin, kuuluvatko keskinäistä hallinnollista avunantoa tulliasioissa koskeviin lisäpöytäkirjoihin sisältyvät määräykset lainsäädännön alaan.

Sopimuksilla perustetaan kutakin sopimusta varten talouskumppanuussopimuskomitea. Koska talouskumppanuussopimuskomiteoille annetaan valta päättää mm. alkuperäsääntöihin liittyvistä kysymyksistä, on selvitettävä tarkemmin kuuluvatko sopimusten talouskumppanuussopimuskomiteoita koskevat määräykset lainsäädännön alaan.

Sopimuksissa on lisäksi pakollinen ja sopimuspuolia sitova riitojenratkaisujärjestelmä, jossa voi tulla Suomea sitovasti ratkaistavaksi esimerkiksi sopimusten tulkin-
taa ja soveltamista koskeva riita. Koska sopimusten muut osat sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, voi riidan ratkaisu vaikuttaa siihen, miten Suomessa lainsäädännön säänneltyä asiaa koskevaa määräystä on sovellettava. Näin ollen sopimusten määräykset, jotka suoraan koskevat riitojen ratkaisua sekä sitovan välitystuomion täytäntöönpanoa kuuluvat lainsäädännön alaan.

EPA-Keski-Afrikan sopimus sisältää lisäksi määräyksiä henkilötietojen suojaa koskevien sääntelyjärjestelyjen kehittämisestä. Näiden määräysten osalta on syytä selvittää tarkemmin, kuuluvatko ne lainsäädännön alaan.

5.2 Ahvenanmaan asema

Komission ehdotukset neuvoston päätöksiksi sopimusten allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekä tekemisestä on annettu tiedoksi Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle. Lisäksi ulkoasiainministeriö on pyynnöstään saanut maakunnan hallitukselta lausunnon siitä, missä määrin sopimuksiin sisältyy määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan. Ulkoasiainministeriö selvittää lausunnon pohjalta miltä osin sopimusten voimaansaattamissäädöksille on tarpeen saada Ahvenanmaan maakuntapäivien hyväksyntä Ahvenanmaan itsehallintolain 59 §:n mukaisesti.

5.3 Ehdotusten oikeusperusta

Komissio ehdottaa sopimusten allekirjoittamista ja väliaikaista soveltamista koskevien neuvoston päätösten oikeusperustaksi EY:n perustamissopimuksen artikloita 133 ja 181 yhdessä 300 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen virkkeen kanssa. Valtioneuvosto katsoo ehdotetun oikeusperustan olevan asianmukainen.

6 Sopimusten kansallinen valmistelu

Komissiolle annetusta EPA-neuvottelumandaatista on informoitu eduskuntaa perustuslain 97 §:n perusteella 21.5.2002 (E 56/2002 vp). Tämän jälkeen EPA-neuvotteluista on tiedotettu eduskunnalle seuraavasti:

- E-kirje 14.12.2005 (UM2005-03290), jossa määritellään Suomen kanta EPA-neuvotteluihin;

- E-jatkokirje 11.9.2007 (E 74/2007 vp), jossa täydennetään Suomen kantaa EPA-neuvotteluihin; sekä

- E-kirje 18.12.2007 (E 126/2007 vp) EU:n ja eräiden AKT-maiden välisistä talouskumppanuussopimuksista (EPA-sopimukset) ja markkinoillepääsystä.

Lisäksi eduskuntaa on tarpeen mukaan informoitu EPA-neuvotteluista yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvoston (YAUN) kokousten yhteydessä.

EPA-Keski-Afrikka-, EPA-Ghana- ja EPA-Norsunluurannikko-sopimukset ovat jaetun toimivallan sopimuksia. Sopimuksia on käsitelty 133-jaoston (suppea kokoonpano) kirjallisessa menettelyssä 1.-3.10.2008. Koska osa sopimusten määräyksistä kuuluu valtioneuvoston käsityksen mukaan lainsäädännön alaan, lähetetään seuraavat komission tekemät ehdotukset oheisena eduskunnalle perustuslain 96 §:n mukaisesti.

- Komission 15.7.2008 tekemä ehdotus (KOM(2008) 440 lop.) neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Ghanan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta;

- Komission 15.7.2008 tekemä ehdotus (KOM(2008) 441 lop.) neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Ghanan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä;

- Komission 16.7.2008 tekemä ehdotus (KOM(2008) 445 lop.) neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Afrikan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta;

- Komission 17.7.2008 tekemä ehdotus (KOM(2008) 446 lop.) neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Keski-Afrikan ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä;

- Komission 17.7.2008 tekemä ehdotus (KOM(2008) 438 lop.) neuvoston päätökseksi Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Norsunluurannikon ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta; sekä

- Komission 23.7.2008 tekemä ehdotus (KOM(2008) 439 lop.) Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Norsunluurannikon ensivaiheen talouskumppanuussopimuksen tekemisestä.

Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvien määräysten osalta on arvioitavana. Arvioinnin lopputuloksesta riippuen sopimukset tullaan perustuslain 94 ja 95 §:ien mukaisesti saatamaan hallituksen esityksellä eduskunnan hyväksyttäviksi.

Sopimukset ovat luettavissa englannin- tai ranskankielisinä neuvoston julkisessa asiakirjarekisterissä. Rekisterissä ovat niin ikään luettavina EPA-Keski-Afrikka-sopimuksen suomen- ja ruotsinkieliset toisinnot. EPA-Ghana- ja EPA-Norsunluurannikko-sopimusten suomen- ja ruotsinkielisiä toisintoja ei sitä vastoin ole vielä saatavilla.

7 Sopimusten allekirjoittaminen, väliaikainen soveltaminen ja voimaantulo

EPA-Keski-Afrikka-, EPA-Ghana- ja EPA-Norsunluurannikko-sopimusten allekirjoittamista ja väliaikaista soveltamista koskevat päätökset pyritään tekemään neuvostossa marraskuun alussa 2008. Sopimusten väliaikainen soveltaminen koskee ainoastaan niiden yhteisökompetenssiin kuuluvia osia. Sopimusten tekemistä koskevat päätökset käsitellään neuvostossa sen jälkeen, kun sopimukset on allekirjoitettu. Mikäli neuvottelut varsinaisista EPA-sopimuksista Keski-Afrikan ja Länsi-Afrikan neuvotteluryhmien kanssa kuitenkin saadaan päätökseen toivutussa aikataulussa, ensivaiheen EPA-sopimusten hyväksymisprosesseja ei viedä päätökseen.

Kukin sopimus tulee voimaan sitä kuukautta seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä, jonka kuluessa sopimuspuolet ovat ilmoittaneet sopimuksen tallettajalle sopimuksen hyväksymisestä valtiosääntöjensä mukaisesti.

8 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksia ensivaiheen talouskumppanuussopimusten allekirjoittamisesta ja väliaikaisesta soveltamisesta sekä ensivaiheen talouskumppanuussopimusten tekemisestä. Valtioneuvosto on arvioinut neuvottelujen tulokset tyydyttäväksi

ja neuvoston komissiolle antamien neuvotteluohjeiden mukaisiksi. Neuvotteluja tulee jatkaa ripeästi kohti varsinaisia sopimuksia, kuitenkin siten, että samalla otetaan huomioon AKT-maiden kehitys ja tarpeet. Varsinaisten sopimusten tulee edistää kauppaa ja kehitystä. Ensivaiheen sopimuksia tulee pitää väliaikaisena ratkaisuna, jolla tähdätään WTO-yhdenmukaisiin varsinaisiin talouskumppanuussopimuksiin.

9 Arvio siitä milloin eduskunnan kanta tulisi olla valtioneuvoston käytössä

Sopimusten allekirjoittamista ja väliaikaista soveltamista koskevat päätökset pyritään tekemään neuvostossa marraskuun alussa 2008. Valtioneuvosto toivoo saavansa eduskunnan kannan käyttöönsä lokakuun 2008 loppuun mennessä.